

مرکز تحقیقات (آرسیکا)
و ترویج فرهنگ و هنر ایران

صغری صالحی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تهران ۱۳۹۴

سرشناسه	صالحی، صفری ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	مرکز تحقیقات (آرسیکا) و ترویج فرهنگ و هنر ایران / صفری صالحی
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	۸۸ ص.
شابک	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۶۸۷ - ۲۷ - ۷
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
یادداشت	کتابنامه: ص. ۸۷.
موضوع	سازمان کنفرانس اسلامی، مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی
شماره افزوده	پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۴ ص ۲۵/س BP۲
رده‌بندی دیویی	۲۹۷/۰۶۰۱:
شمار کتابشناسی ملی	۳۹۹۰۳۲۰:

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
مؤسسه تخصصی

مرکز تحقیقات (آرسیکا)

برای ترویج فرهنگ و هنر ایران

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

نویسنده: صفری صالحی

طراح جلد و صفحه‌آرا: حسین آذری

نوبت چاپ: اول - مهر ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۵ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۷-۲۷-۷

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.

در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی‌عصر(عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

صندوق پستی: ۶۲۷۴-۱۴۱۵۵، تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳، دورنگار: ۸۸۹۳۰۷۶، Email: nasnr@ric.ir

اثر حاضر پژوهشی است که با نظارت دکتر حاکم قاسمی

در پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات انجام شده است.

فهرست مطالب

سخن ناشر / ۷

مقدمه / ۹

فصل اول: برقی ساختار، اهداف، وظایف و کارکرد
مركز تحقيق تاريخ، هنر و فرهنگ اسلامي

مفاهيم مركز / ۱۵

انتار مركز / ۱۶

اهداف مركز / ۲۲

وظايف و عملکرد / ۲۳

فصل دوم: ظرفيت‌هاي مركز تحقيقات تاريخ، هنر و فرهنگ اسلامي
براي ترويج فرهنگ و هنر ايران

مقدمه / ۲۹

ظرفيت‌هاي علمي و آموزشي / ۲۹

ظرفيت‌هاي علمي و پژوهشي / ۳۷

ظرفيت‌هاي چند رسانه‌اي / ۵۲

ظرفيت‌هاي فرهنگي و هنري / ۵۷

ظرفيت‌هاي ارتباطي / ۶۲

مستندسازي / ۶۶

جمع‌بندي و نتيجه‌گيري / ۶۷

فصل سوم: نتیجه‌گیری و راهکارهای استفاده بهینه ایران از ظرفیت‌های
مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی

مقدمه / ۷۵

بهره‌مندی از ظرفیت‌های علمی و آموزشی / ۷۷

بهره‌برداری از توانمندی‌های علمی و پژوهشی / ۷۹

استفاده از ظرفیت‌های چند رسانه‌ای / ۸۱

بهره‌گیری از امکانات فرهنگی و هنری / ۸۳

بهره‌گیری از ظرفیت‌های ارتباطی / ۸۵

منابع و مأخذ / ۸۷

www.ketab.ir

سخن ناشر

بی‌شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ، جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد و با انحراف فرهنگ، هرچند جامعه از بعدهای اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد، ولی بوج و میان تهی است. اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و مرتزق از فرهنگ غرب باشد ناچار دیگر ابعاد آن جامعه به جلب مخالف‌گرایی می‌کند و به تدریج در آن مستهلک می‌شود و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد (امام خمینی، ص ۱۵، نور، ج ۱۶)

رشد و توسعه اقتصادی و یا سیاسی بدون توجه به ارزش‌های والای فرهنگی می‌تواند موجبات سستی و اعوجاج در اصول اعتقادی و علمی جامعه را فراهم آورد. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با انجام تحقیقات و طرح‌های پژوهشی ارزش‌برزاری نشست‌های علمی با اصحاب علم و فرهنگ و ارائه نتایج حاصل در قالب «گزارش پژوهش» و یا «کتاب»، تلاش خود را صرف گسترش ارزش‌های اصیل فرهنگی می‌کند. امید است با بهره‌گیری از توان علمی پژوهشگران، بتوان گام مؤثری در برنامه‌ریزی جامع توسعه کشور برداشت.

اثر حاضر، پژوهشی است با عنوان «مرکز تحقیقات (آرسیکا) و ترویج فرهنگ و هنر ایران» که صغری صالحی با نظارت دکتر حاکم قاسمی در پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات انجام داده است.

یادآوری می‌شود، مطالب مندرج در کتاب حاضر لزوماً منعکس‌کننده دیدگاه‌های پژوهشگاه

نیست.

مقدمه

تاریخ، تمدن و فرهنگ همگام با هم پیش می‌روند، رابطه نزدیکی با شناخت و حفظ هویت ملی آن کشور دارد. مهم‌ترین میراث تاریخی هر ملتی، فرهنگ آن است که وسیله تعامل و ارتباط با دنیای پیرامونش به شمار می‌رود. از این رو، فرهنگ را می‌توان یکی از عوامل موثر بر نوع روابط میان کشورهای جهان دانست که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، هم بر روابط رسمی دولت‌ها و هم بر روابط غیررسمی جوامع و ملت‌ها با یکدیگر تاثیر می‌گذارد.

از این رو، فعالیت‌های فرهنگی از مهم‌ترین همکاری‌های ملی‌ها و دولت‌ها در سطح بین‌المللی و منطقه‌ای است که به عنوان بستر و زمینه‌ساز دیگر همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی از جمله فعالیت‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی نیز محسوب می‌شود؛ بنابراین علاوه بر سازمان ملل متحد، سازمان‌های منطقه‌ای مانند سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان همکاری‌های اقتصادی (ا.ک.و) برای ساماندهی و گسترش همکاری‌های فرهنگی خود، به تشکیل نهادهایی نظیر سازمان علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان کنفرانس اسلامی (آیسسکو) و مؤسسه فرهنگی اکو اقدام کرده‌اند.

مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی (آرسیکا) نیز از جمله نهادهای فرهنگی

وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی است که در سال ۱۹۸۰ میلادی با هدف تحقیق در زمینه‌های مشترک فرهنگی اسلامی و ایجاد شرایط مناسب برای همکاری نویسندگان و محققان کشورهای اسلامی تأسیس شد.

مطالعات و فعالیت‌های این مرکز مرتبط با موضوعات تحولات فرهنگی، تحقیقی، انتشاراتی، اسناد و نشر اطلاعات در طیف وسیعی از حوزه‌هایی است که شامل فرهنگ و تمدن اسلامی، تاریخ ملل مسلمان، هنر و علوم اسلامی می‌باشد. همچنین، مطالعات گروهی در سطح بین‌المللی را برای بهتر شناساندن فرهنگ و تمدن اسلامی در سراسر جهان دنبال نموده و برای ایجاد تفاهم بین مسلمانان و تقویت و ارتقای سطح روابط میان کشورهای عضو و سایر ملل از طریق تحقیقات علمی و فرهنگی تلاش می‌نماید. بنابراین به توجه به وظایف و کارکردهای خود، بستری را فراهم آورده است که کشورهای اسلامی با استفاده از آن می‌توانند به معرفی ارزش‌های فرهنگی بپردازند. شناسایی امکانات و ظرفیت‌های این مرکز می‌تواند به کشورهای عضو کمک کند که با بهره‌گیری از آن‌ها برای پیش برد اهداف فرهنگی گام بردارند.

جمهوری اسلامی ایران نیز عضو مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی است که با توجه به تاریخ و تمدن چند هزار ساله و بی‌بدیل خود و برخورداری از عناصر فعال و پرتأثیر فرهنگ و هنری و عجیب بودن آن با روحیه دینی، معنویت‌گرایی و اخلاقیات، و همچنین ذخایر علمی و ادبی غنی، آثار و نویسندگی‌های متنوع، آداب و رسوم خاص و دیگر ویژگی‌ها، سهم به‌سزایی در معرفی فرهنگ و تمدن اسلامی دارد. از سوی دیگر بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، تأسیس نظام جمهوری اسلامی، ترویج و گسترش فرهنگ اسلامی - ایرانی از مهم‌ترین رسالت‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بوده است. اینکه در سیاست خارجی ج.ا.ایران نیز نقش و جایگاه موثری یافته از این واقعیت ناشی می‌شود که انقلاب اسلامی ایران یک انقلاب فرهنگی است و بیشترین تلاش‌ها را برای معرفی و ترویج فرهنگ اصیل اسلامی - ایرانی صورت داده است. بدین ترتیب شایسته است در این مرکز تحقیقاتی،

ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و هنری ایران بیشتر در معرض نمایش قرار گیرد و به جهانیان و دنیای اسلام معرفی شود. حال برای تحقق این مهم، می‌توان از امکانات و ظرفیت‌های موجود در آن بهره‌برداری کرد.

از این‌رو، هدف پژوهش این است که با معرفی مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی (آرسیکا)، به ترسیم چارچوبی از ظرفیت‌ها و زمینه‌های آن برای ترویج فرهنگ و هنر ایران پرداخته شود.

سوال اصلی تحقیق نیز عبارت است از: مهم‌ترین ظرفیت‌های مرکز تحقیقات تاریخ، فرهنگ و هنر اسلامی (آرسیکا) برای ترویج فرهنگ و هنر ایران چیست؟ برای پاسخ به این سوال اصلی، سوالات فرعی پژوهش، داده‌های مورد نیاز از کتاب‌ها و مجلات تخصصی موجود، سایت پای خبری، سایت‌های اینترنتی تخصصی، سخنرانی‌ها و همایش‌ها جمع‌آوری و به‌صورت توصیفی و تبیینی در طی چهار فصل تجزیه و تحلیل شد. البته از تحلیل اوستاده‌ای بیش از حد درباره موضوعات اجتناب کرده و برای اطلاعات تکمیلی در خصوص زمینه‌ای از فعالیت‌ها به نشریات و خبرنامه مرکز ارجاع داده شده است.

در فصل اول تحقیق به معرفی ساختار، اهداف، مأموریت و کارکرد مرکز پرداخته شد. فصل دوم به شناسایی و بررسی ظرفیت‌های مرکز اختصاص یافت و در فصل سوم راهکارهایی در خصوص استفاده بهینه ایران از ظرفیت‌های آرسیکا ارائه شده است.